INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: „AUTOEVALUACE V LIBERECKÉM KRAJI

Reg. č. CZ.1.07/1.1.22/02.0024

Projekt je spolufinancován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky

Metody a formy výuky

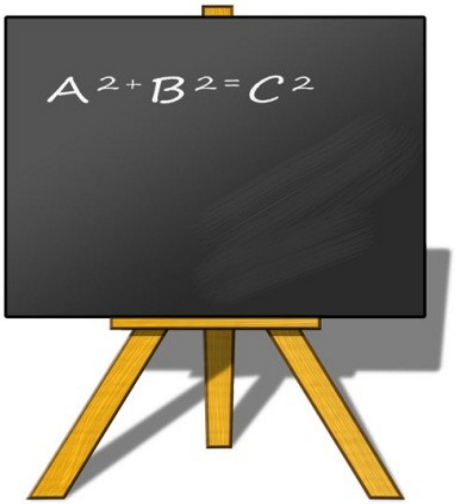

Zpráva z evaluačního nástroje

Základní škola Dr. Miroslava Tyrše

příspěvková organizace

Mánesova 1526, Česká Lípa

Úvod

Předložený evaluační nástroj si klade především za cíl poskytnout vedení školy rychlou a snadnou orientaci vztahující se k používaným metodám a formám výuky a dané škole.

Vymezení metod a forem výuky je z hlediska tohoto evaluačního nástroje následující:

Výuková metoda (metoda výuky) je systém vyučovacích činností učitele a učebních aktivit žáků směřujících k dosažení daných edukačních cílů.

Prostřednictvím výukových metod se děje komunikace a interakce mezi učitelem a žáky, která směřuje k dosažení edukačních cílů. Výuková metoda tedy zprostředkovává žákům učivo, je nápomocná jejich učení, je soustavou kroků, které vedou k danému cíli. Plní tak funkci regulace (řízení) učení žáků.

Různé výukové metody kladou odlišné nároky na aktivitu žáků, na jejich samostatnost a tvořivost. Obecně všechny jsou založeny na učitelově regulaci žákova učení, což znamená, že učitel konkretizuje edukační cíle, rozpracovává učivo, plánuje navozování učebních aktivit žáků, zprostředkovává žákům učební informace a úlohy, kontroluje průběžné výsledky jejich učení a plánuje další průběh výuky.

Obecně můžeme předpokládat, že každá výuková metoda může do určité míry podněcovat žáky k autoregulaci jejich učení a z tohoto hlediska je tedy hodnotná.

Je ovšem třeba splnit zejména následující předpoklady, kdy učitel:

- pomáhá nalézt vztah mezi cíli učení a vhodnými učebními strategiemi žáků
- podněcuje žáky k tomu, aby hledali svoji vlastní cestu k novým poznatkům
- přispívá k tomu, aby si žáci uvědomili, co už znají a dovedou
- motivuje žáky k tomu, aby zhodnotili, co se v dané vyučovací hodině (využitím různých výukových metod) naučili a čemu neporozuměli
- poskytuje žákům příležitosti k monitorování a sebehodnocení jejich učebních aktivit
- vytváří situace, které vyžadují, aby žák kontroloval a příp. korigoval svoje učení

Výukové metody můžeme dělit podle různých kritérií; pokusů o klasifikaci metod je mnoho.

Organizační forma výuky znamená uspořádání podmínek k funkční realizaci edukačního procesu, v jejímž rámci se používají různé výukové metody a didaktické prostředky.

Organizační formy vytvářejí v těsné souvislosti s metodami výuky předpoklady pro úspěšný průběh výuky.

Také formy výuky je možné dělit podle:

• charakteru výukového prostředí (výuka ve třídě, v dílně, v muzeu, …)

• délky trvání (vyučovací hodina, speciální kurz, …)

• vztahu k osobnosti žáka (výuka hromadná, individuální, …)

Cíl nástroje a cílová skupina

Evaluační nástroj „Metody a formy výuky. Hospitační arch“ má za cíl pomoci učitelům i vedení školy zamyslet se, jak co nejlépe využívat jednotlivé metody a formy výuky. Poskytne jim přehled, které z nich jsou na dané škole využívané běžně a jaké jsou naopak opomíjené. využít výukových metod a organizačních forem výuky k dosahování cílů výuky.

V první řadě jde o to, aby si učitelé uvědomili, prostřednictvím kterých metod a forem jejich výuka probíhá, a dále pak mohli promyslet případné úpravy či změny.

Vyhodnocení evaluačního nástroje dle jednotlivých kategorií

Pedagogičtí pracovníci měli při testování k dispozici inventář, ve kterém volili z nabídky výukových forem a metod. Z grafického znázornění vyplývá, kolik procent učitelů v daném pedagogickém sboru zvolenou metodu či formu při své výuce využívá.

Graf č. 1 Metody výuky

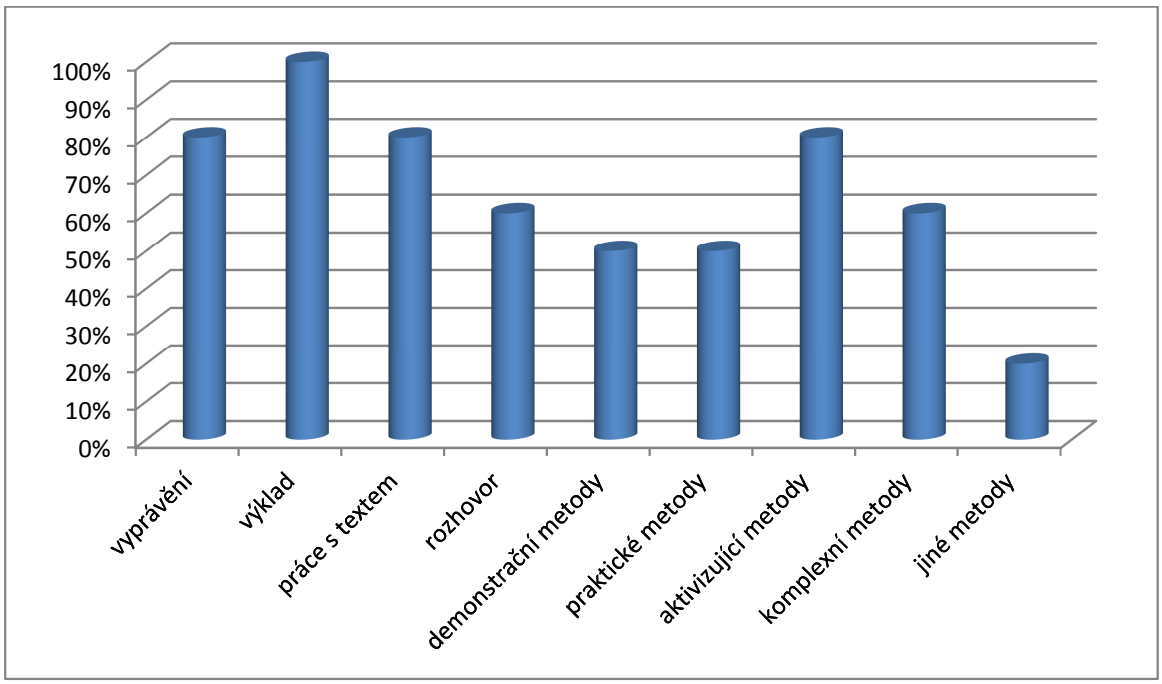

Graf č.2 Formy výuky

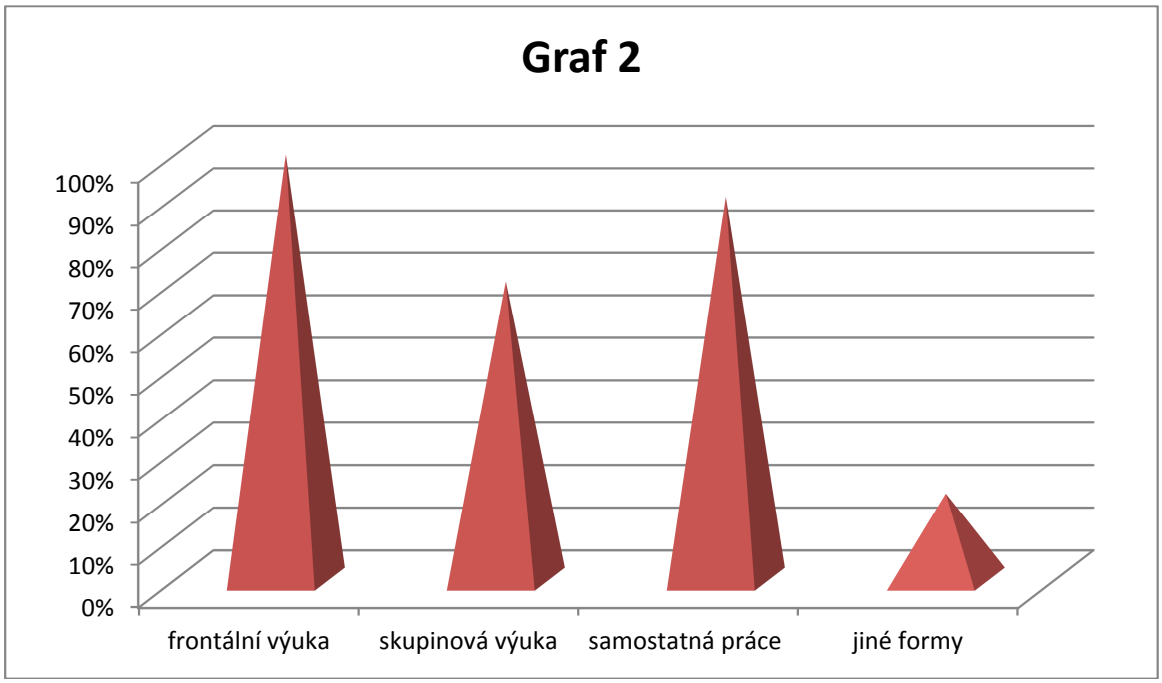

Závěr

Při práci s výukovými metodami a organizačními formami výuky je třeba se zaměřit zejména na edukační cíle, protože metody a formy můžeme chápat jako prostředky k jejich dosažení. Základní vzdělávání má žákům podle současných kurikulárních dokumentů (RVP ZV, 2007) pomoci utvářet a rozvíjet zejména tzv. klíčové kompetence, které představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění ve společnosti.

Jedná se o kompetence:

- k učení
- k řešení problémů
- komunikativní
- sociální a personální
- občanské
- pracovní

Nástroj má důležitou úlohu jak při posuzování úrovně výuky z hlediska použití forem a metod, tak při dalším plánování změn ve výuce.